

جوانه زندگى و زندگى جوان

شرح نامه ۳۱ امام على عليه السلام به امام حسن مجتبى عليه السلام

رضا رمضانى گیلانى

رمضانی گیلانی، ۱۳۴۲، شارح
 جوانه زندگی و زندگی جوان: شرح نامه ۳۱ امام علی علیه السلام به
 امام حسن مجتبی علیه السلام / رضا رمضانی گیلانی، — قم: صحیفه
 معرفت، ۱۳۸۴.
 ۳۲۰ ص.

ISBN: 964-96067-3-4 ریال ۱۷۰۰۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیفا،
 کتابنامه ص. (۳۱۸-۳۲۰): همچنین به صورت زیر نویس.

۱. علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -
 نامه ها. ۲. علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -
 نهج البلاغه - تفسیر و تفسیر. ۳. اخلاق اسلامی. ۴. راه و رسم زندگی
 (اسلام). الف. علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق.،
 نهج البلاغه. ب. سرگزیده، شرح. ب. عنوان: شرح نامه ۳۱ امام علی
 علیه السلام به امام حسن مجتبی علیه السلام. د. عنوان: نهج البلاغه.

برگزیده، شرح.

۲۹۷/۹۵۱۵

BP۳۸/۰۴۲۳/۸

۱۳۸۴

۸۴-۲۱۲۶۳

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: جوانه زندگی و زندگی جوان

مؤلف: رضا رمضانی گیلانی

تدوین: محمد متیج

ناشر: صحیفه معرفت

حروف نگاری و صفحه آرای: صحیفه معرفت

چاپخانه: نینوا - قم

نوبت چاپ: اول

سال نشر: تابستان ۱۳۸۴

شابک: ۹۶۴-۹۶۰۶۷-۳-۴

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۷۰۰۰ ریال

همه حقوق طبع محفوظ است

محل پخش

قم - خیابان معلم - کوچه ۱۰ - سمت راست بن بست اول - پلاک ۱۷

تلفن: ۰۹۱۲۲۵۳۵۹۷۷ - ۷۸۳۴۰۵۱

﴿فهرست﴾

۱۷	مقدمه
۲۳	دیباچه

درس اوّل / ۲۷

۲۹	- انسان در جستجوی حقیقت
۳۰	- رسولان الهی هدایتگران بشر
۳۲	- معصومین، بهترین هدایت کنندگان
۳۳	- مطالعه ابعاد مختلف زندگی ائمه
۳۵	- مطالعه کلام امامان معصوم
۳۶	- شناخت کامل امامان
۳۷	- نهج البلاغه، کلام علی علیه السلام
۳۸	- علی علیه السلام ، عالمی عامیل
۳۹	- نویسنده، مکان و زمان نگارش نامه
۴۱	- خلاصه مطالب
۴۳	- سؤالات

درس دوّم / ۴۵

۵۱	- من الوالد الفان
۵۲	- المقرّر للزمان
۵۳	- المدبر العمر
۵۵	- المستلم للذهر

- ۵۷ الذّام للدنیا.
- ۶۰ الماکن مساکن الموتی
- ۶۰ والظّاعن عنها عذاً
- ۶۲ خلاصه درس
- ۶۴ سوالات

درس سوّم / ۶۵

- ۶۷ علماء وارثان میراث انبیا
- ۶۹ علی علیه السلام مظهر علم و حلم خداوند
- ۷۰ نامه‌ای به جوانان
- ۷۱ روح، تنها حقیقت انسان
- ۷۲ جسم، مرکبی برای روح
- ۷۴ انسان و پرورش روح
- ۷۴ انسان، ذره‌ای که قابل ذکر نبود
- ۷۵ انسان، دعوت شده به سوی کمالات
- ۷۶ علم بشر، اندک و ناقص
- ۷۸ خلاصه درس
- ۷۹ سوالات

درس چهارم / ۸۱

- ۸۳ الی المولود المواتل ما لا یدرک
- ۸۳ خوشبختی
- ۸۵ به راستی خوشبختی چیست؟

۸۶	- آرزو، رحمت الهی
۸۷	- آرزوهای بی نهایت و مرگ
۸۸	- آرمان و هویت
۸۹	- آرزوهای سازنده
۹۰	- پیگیری آرزوها
۹۰	الف - کوشش
۹۱	ب - تقوای الهی
۹۱	ج - نیایش
۹۲	- زمینه آرزوهای غیر منطقی
۹۲	الف - جهل
۹۲	ب - وابستگی مادی
۹۳	ج - ساده اندیشی
۹۴	- پیامدهای آرزوهای غیر منطقی
۹۴	۱- کور دلی
۹۴	۲- کم خردی و غفلت
۹۴	۳- فراموشی آخرت
۹۴	۴- بدکاری
۹۵	- خلاصه درس
۹۸	- پرسش

درس پنجم / ۹۹

۱۰۱	- السالك سبيل من قد هلك
۱۰۱	- گذشته، چراغ راه آینده

- ۱۰۲ اعمال انسان و طبع دنیا موجب هلاکت
- ۱۰۵ هلاکت
- ۱۰۶ الف - هلاکت مادی
- ۱۰۶ ب - هلاکت معنوی
- ۱۰۷ دنیا و انسان
- ۱۰۸ خلاصه مطالب
- ۱۱۰ پرسش

درس ششم / ۱۱۱

- ۱۱۳ غرض الاسقام
- ۱۱۶ الف - آفات، فجایع و بیماری‌ها
- ۱۱۷ ب - عقوبت
- ۱۱۷ ج - فناء
- ۱۱۷ ۱- فناء جسمی
- ۱۱۸ ۲- محبت (فناء فی الله)
- ۱۱۸ ارزش عافیت
- ۱۱۹ عافیت اندیشه و اخلاق
- ۱۲۰ معیار ارزیابی عافیت
- ۱۲۱ راز دستیابی به عافیت اندیشه و اخلاق
- ۱۲۱ الف - به خاک افتادن در پیشگاه حق
- ۱۲۲ ب - شناخت دنیا، قرآن، خداوند
- ۱۲۳ ج - رهبری شایسته
- ۱۲۳ د - دور اندیشی

- هـ - تبزّی از بدی و بدکاری ۱۲۳
- خلاصه درس ۱۲۴
- پرسش ۱۲۶

درس هفتم / ۱۲۷

- رهینه الاّیام ۱۲۹
- فراسوی زمان ۱۳۱
- زمان در تدبیر الهی ۱۳۱
- ماه و خورشید، تقدیم طبیعت ۱۳۳
- حضور مطلق خداوند ۱۳۴
- گذشت زمان، عامل فراموشی ۱۳۵
- گریه زمان و پیام لحظه‌ها ۱۳۵
- خلاصه درس ۱۳۶
- پرسش ۱۳۹

درس هشتم / ۱۴۱

- رمیت المصایب ۱۴۳
- مصیبت‌ها حکایت گر صداقت دنیا ۱۴۴
- جایگاه مصیبت در فلسفه تاریخ ۱۴۴
- مصیبت و مومنین ۱۴۵
- سرچشمه‌ی مصیبت‌ها ۱۴۶
- معیار ارزیابی مصیبت‌ها ۱۴۷
- برخورد با مصیبت‌ها با نگاه اخلاقی ۱۴۸

- ۱۴۹ مصیبت‌ها در نگاه دوستان خداوند.
- ۱۵۰ اثر تربیتی حوادث و مصیبت‌ها.
- ۱۵۲ تقوا و شکستن بن بست مصایب.
- ۱۵۳ خلاصه درس
- ۱۵۵ سؤالات

درس نهم / ۱۵۷

- ۱۵۹ عبد الدنیا
- ۱۵۹ عبد کیست
- ۱۶۰ ۱- عبد خداوند.
- ۱۶۱ ۲- بنده شهوت
- ۱۶۳ ۳- عبد طمع
- ۱۶۵ - چرا بندگی؟
- ۱۶۶ - چرا جوان؟
- ۱۶۷ خلاصه درس
- ۱۶۹ سؤالات

درس دهم / ۱۷۱

- ۱۷۳ - وابستگی، نتیجه رابطه با دنیا.
- ۱۷۴ - پیامدهای وابستگی به دنیا
- ۱۷۴ ۱- از خود بیگانگی و اسارت
- ۱۷۵ ۲- خود فروشی
- ۱۷۵ ۳- دین فروشی

- ۴- خیانت ۱۷۶
- ۵- آشفتگی و افسردگی ۱۷۷
- ۶- فساد سیاسی و اجتماعی ۱۷۸
- ۷- جنگ و خونریزی ۱۷۹
- ۸- انحطاط فرهنگی ۱۸۰
- عوامل رهایی از دنیا زدگی ۱۸۲
- ۱- ژرف اندیشی در دنیاشناسی ۱۸۲
- ۲- خود آگاهی ۱۸۲
- ۳- پیش بینی مرگ و معاد ۱۸۳
- ۴- تأمل در سیره پیامبران و اولیای حق ۱۸۴
- خلاصه درس ۱۸۶
- پربیش ۱۸۸

درس یازدهم / ۱۸۹

- تاجر الغرور ۱۹۱
- غرور، مانع پند پذیره ۱۹۳
- تقسیمات غرور ۱۹۴
- ۱- غرور جوانی ۱۹۴
- ۲- غرور جاهل و جهالت ۱۹۵
- ۳- غرور ریاست و قدرت ۱۹۶
- ۴- غرور کامیابی و قدرت ۱۹۷
- ۵- غرور شهرت ۱۹۷
- ۶- غرور رفاه و امنیت ۱۹۸

- خلاصه درس ۱۹۹

- پرسش ۲۰۰

درس دوازدهم / ۲۰۱

- غریم المنایا ۲۰۳

- مرگ، پنجره‌ای به حقایق برتر ۲۰۴

- مرگ؛ پلی در مسیر وصل ۲۰۴

- راز ترس غیر منطقی از مرگ ۲۰۵

- مرگ در نگاه وارستگان ۲۰۶

- چگونه مردن ۲۰۷

- عروج عارفانه ۲۰۷

- پرواز عاشقانه ۲۰۷

- مسلمان مردن ۲۰۸

- مرگ در گمراهی و غرور ۲۰۹

- مرگ حسرت زدگان ۲۰۹

- راز بد مردن ۲۱۰

- خلاصه درس ۲۱۲

- پرسش ۲۱۴

درس سیزدهم / ۲۱۵

- حلیف الهموم ۲۱۷

- دنیا، ماتمکده‌ای کوچک ۲۱۸

- رنج و آسایش دنیا ۲۱۸

- ۲۱۹ دنیا، آمیزه‌ای از شادی و غم -
- ۲۲۰ غم و شادی در نگاه ساده اندیشان و ژرف نگران -
- ۲۲۱ غم‌گریزی و تحذیر -
- ۲۲۲ موجبات اندوه -
- ۲۲۳ قرین‌الاحزان -
- ۲۲۳ عامل حزن -
- ۲۲۴ عوامل اندوه زدا -
- ۲۲۵ اندوه پسندیده و ناپسند -
- ۲۲۷ اندوه در جهانی دیگر -
- ۲۲۸ خلاصه درس -
- ۲۳۰ پرسش -

درس چهاردهم / ۲۳۱

- ۲۳۳ نصب الآفات -
- ۲۳۴ آفت افکار -
- ۲۳۵ آفت اخلاق -
- ۲۳۶ آفت عمل -
- ۲۳۷ تباهی اعمال -
- ۲۳۹ مصادیق آفات -
- ۲۴۰ خلاصه درس -
- ۲۴۱ پرسش -

درس پانزدهم / ۲۴۳

- ۲۴۵ صریح الشهوات -
- ۲۴۵ قوه شهوت چیست؟ -
- ۲۴۵ شهوت، باعث بقای وجود و نسل انسان -
- ۲۴۷ کنترل شهوت -
- ۲۴۷ شهوت شکم چرانی -
- ۲۴۸ خشم -
- ۲۴۹ شهوت جنسی -
- ۲۵۰ کنترل شهوات در مسیر کمال -
- ۲۵۱ خلیفه الاموات -
- ۲۵۲ خلاصه مطالب -
- ۲۵۴ پرسش -

درس شانزدهم / ۲۵۵

- ۲۵۸ ارتباطها در دایره زندگی -
- ۲۵۸ رابطهها و مسؤولیتها -
- ۲۶۱ از خود بیگانگی، مانع کمال -
- ۲۶۳ علی، پدر معنوی امت -
- ۲۶۴ خلاصه درس -
- ۲۶۵ پرسش -

درس هفدهم / ۲۶۷

- فانی اوصیک بتقوی الله ای بنی ۱۶۹
- اهمیت اندرز ۲۷۰
- نیاز به راهنما ۲۷۲
- مقام پندگو ۲۷۳
- حقوق پندگویان ۲۷۴
- ۱- فروتنی در برابر پندگو ۲۷۵
- ۲- دل دادن و دوستداری او ۲۷۶
- ۳- توجه و گوش سپاری ۲۷۶
- ۴- اندیشیدن ۲۷۷
- ۵- عمل به پند و نصیحت ۲۷۹
- ۶- نیکو شماری و قدردانی ۲۸۰
- پندگویان تاریخ ۲۸۰
- خلاصه درس ۲۸۴
- پرسش ۲۸۶

درس هیجدهم / ۲۸۷

- تقوا ۲۸۹
- درجات تقوا ۲۹۶
- تقوا در زندگی انسان ۲۹۷
- آثار تقوا ۲۹۸
- ۱- بهره مندی از علوم حقیقی ۲۹۸

- ۲- تأثیر خداوند متعال..... ۲۹۹
- ۳- حفظ از مکر شیطان..... ۲۹۹
- ۴- موجب قبولی اعمال..... ۳۰۰
- ۵- موجب علم و معرفت الهی..... ۳۰۱
- ۶- موجب خروج از باطل و نزول رزق حلال..... ۳۰۱
- خلاصه درس..... ۳۰۳
- پرسش..... ۳۰۴

درس نوزدهم / ۳۰۵

- ولزوم امره..... ۳۰۷
- و عمارة قلبک بذکره..... ۳۰۸
- قلب سلیم چه قلبی است؟..... ۳۱۱
- قلب مؤمن، عرش رحمان..... ۳۱۲
- خلاصه..... ۳۱۴
- پرسش..... ۳۱۶

مقدمه

www.kerab.ir

از کجا آمدن، در کجا و چگونه بودن و زیستن و به کجا رفتن از عمده‌ترین و مهم‌ترین سؤالات و درنگهایی است که همواره بشر را به خود مشغول ساخته و هر گروه و مکتبی به گونه‌ای درصدد پاسخ به آن برآمده است. عده‌ای درباره گذشته و برخی علاوه بر آن درباره آینده کمتر تأمل و درنگ می‌کنند؛ با اینکه در درون و فطرتشان گرایش معرفت و شناخت این نوع سؤالات و از جمله جاودانگی نهفته است با این حال به عللی کمتر به آن می‌نگرند و درباره‌ی آن کنکاش می‌نمایند. اما چگونه زیستن چیزی نیست که خود را از آن جدا سازد، هر انسانی با توجه به درگیری و مواجهه با زندگی، درصدد است خوب زیستن را انتخاب کند که برخی در این مسیر نیز به خاطر نداشتن راهنما گمراه شدند و از مسیر و مقصد اصلی منحرف گشتند.

در طول تاریخ، خدای متعال پی در پی انسان‌های صالحی را فرستاده تا راه و مقصد را به بشر نشان دهند که البته عده‌ای براساس آن

راهنمایی‌ها خود را به سعادت رساندند و برخی نسبت به آن دعوت‌های نجات بخش بی‌اعتنا بوده و نسبت به پیام‌آوران بی‌مهری و گاهی توهین و اهانت می‌کردند و زمانی درصدد کشتن آنها برمی‌آمدند. این نوع خاطرات و قصه‌های پرغصه در تاریخ، فراوان به چشم می‌خورد. اینکه انسان است، عزیز است، با شرافت و کرامت است، می‌تواند خلیفه و جانشین خدا شود و می‌تواند همه چیز را تحت تسخیر خود قرار دهد و اینکه همه چیز برای بهره‌گیری او آفریده شده و او خود را باید به حق و حقیقت برساند، متأسفانه مورد بی‌توجهی او قرار می‌گیرد.

به هر حال باید مسیر و مقصد را شناخت و آن چه که در خور شأن و منزلت انسانی است به آن رسید. انسان باید بداند که کمال چیست، تا خود را به آن برساند. او باید با خود آشتی کند و رابطه‌ای درست و واقعی با خود برقرار نماید. باید حقیقت زندگی و معنای آنرا درک نماید و خود را به حیات زیبا و پاک و با نشاط برساند.

از مشکلاتی که در طول تاریخ دامنه‌ی بسیاری از افراد پیر و جوان، زن و مرد را گرفته، نداشتن ارتباط با مربیان و معلمانی است که درس زندگی به انسان‌ها می‌آموزند. انسان باید با معلم بشر و کسی که حیات و زندگی واقعی را به انسان می‌آموزد مرتبط باشد تا خود را از گودال گمراهی نجات دهد.

حضرت علی علیه السلام به اعتراف همه دانشمندان، آن انسان صالح، مصلح، عدالت خواه، سیاستمدار، معلم و مربی است که نه فقط در زمان خود و نه فقط برای مسلمانان بلکه برای هر انسانی و در هر دوره‌ای نسخه زندگی را پیچید و آن نسخه اکنون پیش روی ماست تا با عمل به آن

خود را به حیات پاک و طیب برسانیم. او صداقت، عفت و پاکدامنی، عشق و ایثار، شجاعت به تعهد، حکمت، عدالت، سخاوت، قضاوت و در حقیقت زندگی پویا و با نشاط را برای انسان‌ها معنی نمود. لذا در طول تاریخ هر کسی با او ارتباط برقرار کرد، به او عشق ورزید و صفا و محبت زندگی را در عرصه‌های مختلف فردی، اجتماعی و سیاسی، از تعلیماتش آموخت. او در آموزه‌هایش از حق و عدالت فراوان سخن گفت و در نهایت خود را فدای عدل و حق نمود.

بخشی از جلوه‌های این حقیقت و انسان کامل در نهج البلاغه که شمایی از گفته‌ها و نوشته‌های آن حضرت است برای هر صاحب بصیرت و معرفتی، ظهور و بروز می‌نماید.

این مجموعه حاصل چندین سال مطالعه و تحقیقات پیرامون نامه ۳۱ نهج البلاغه است، نامه‌ای که پدری اصلاح‌گر و سیاستمدار و راهنما برای فرزندش نوشته و چون امت اسلامی فرزندان معنوی آن امامند باید آنرا سر لوحه‌ی بخش‌های مختلف زندگی خود قرار دهند. در این نامه عصاره و خلاصه‌ی درس زندگی همه‌ی معلمان بشری به زیباترین عبارات آورده شده است. او خود را پدری دلسوز و دلداده‌ای می‌دانست که دغدغه‌ی هدایت مردم زمانه را داشت و همواره حس مسئولیت و تعهد خود را به گونه‌های مختلف مورد تأکید قرار داد.

امید است بزرگان اهل معرفت و قلم، نگارنده را با نکته‌های تکمیلی و اصلاحی برای چاپ‌های بعدی یاری نمایند.

لازم است از طلبه‌ی زحمتکش آقای محمد منتج که در تنظیم این اثر زحمات فراوانی را متحمل شدند تشکر و قدردانی نمایم و نیز لازم است

از همه‌ی عزیزانی که در مجموعه‌ی مؤسسه دین و اخلاق و انتشارات صحیفه معرفت همتی بلیغ از خود نشان داده و در پی‌گیری چاپ و نشر زحمت کشیدند صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

بقا و طول عمر رهبر معظم نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران حضرت آیه الله خامنه‌ای «مدظله العالی» را از خدای بزرگ مسئلت می‌نمایم.

الحقیر رضا رضانی

۱۶ ذیحجه ۱۴۲۵ هـ ق

۷ بهمن ۱۳۸۳ هـ ش

۱۴۴۴

www.kebab.ir

نامه‌ی سی و یکم نهج البلاغه، گنجینه‌ای ارزشمند است که در آن پدری پیر و دانا همچون علی علیه السلام به فرزندی بصیر و جوان و صالح، نصایحی شنیدنی و خواندی می‌کند.

نصایحی که می‌توان زندگی جوان امروز را رنگی الهی ببخشد و اخلاق و معرفت مردم را نورانی کند.

این نامه از موضوعاتی فوق العاده عمیق و صد البته علمی سرشار است، همچون

۷- حقیقت مطلق انسان

۱- فنا پذیری

۸- علم حقیقی

۲- زمان

۹- خوشبختی

۳- رابطه انسان و روزگار

۱۰- آرمان‌ها

۴- دنیا و حقیقت آن

۱۱- هویت‌ها

۵- مرگ و باطن آن

۱۲- تاریخ

۶- رجعت انسان

۱۳- هلاکت	۲۰- قوای انسانی
۱۴- مصیبت‌ها در عالم	۲۱- دایره ارتباطات انسانی
۱۵- معبودیت	۲۲- حقیقت تقوا
۱۶- مقوله وابستگی به دنیا	۲۳- نصیحت
۱۷- مفهوم غرور	۲۴- یاد او
۱۸- ترس از مرگ	۲۵- قلب
۱۹- آفات در زندگی بشر	

و صدها موضوع دیگر

جزوه جوانه زندگی و زندگی جوان، شرح و در حقیقت دریافتی است از آن گنجینه پر ارزش که برای مخاطبان اصلی نامه یعنی جوانان نگاشته شده است.

مخاطب دقیق این جزوه، دانش‌آموزان مقطع دبیرستان و پیش دانشگاهی بوده و طبیعتاً متن و سطح علمی آن تا حدودی با این مخاطبان تطابق دارد. در واقع سعی شده است ادبیات این جزوه تا حد ممکن روان و به دور از اصطلاحات تخصصی در زمینه علوم مختلف باشد و نیز کمابیش از نکات حکمت‌آمیز در قالب نصایح و مواعظ استفاده شده است؛ آنگونه که دوستی با دوست خود سخن می‌گوید نه سخنی مستقیم بلکه به زبان اشاره و کنایه.